

עין משפט
גור מצוה

כח:

אבן טוען. מפרש צירושלמי כשם שהאבן אינה יכולה לימחות קך אין יכולים להתפלל על רוב טובה: **שם** דמיהן. לקמן ”גבי עסקא דרב ספרא אפרש צע”ה: **עד כאן דא פלגינא אלא** בנשתמש בהן. לאו דוקא נשתמש דאס נשתמש לר”ע נמי חייב צאחריותן כיון דלדידיה אסור

להשתמש א”כ הוי שולא יד צפקדון ואפילו החזיר אין צרך כלום דהא ר”ע סבר צפרק המפקד (לקמן דף מג:). דצענין דעת צעלים אלא ודאי נשתמש לאו דוקא כדפרישית אלא כשכר שמוש שמותר להשתמש קאמר דלרבי טרפון דאית ליה דמותר להשתמש חייב צאחריותן דצההוא הגאסה דאי מיתרמי ליה זציגא שקיל להו וצנין צהו הוי עלייהו שומר שכר ולר”ע דאסור להשתמש צהן פטור אבל אס לא היה מותר להשתמש היה פטור לכ”ע והיינו כרצנה: והוי

יאבן טוען היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם וכל מי שמוצא אבידה נפנה לשם זה עומד ומכריז וזה עומד וגותן סימנין וגוטלה וזו היא ששיניו ”צאו וראו אם נמחת אבן הטוען: **מתני’**” דאמר את האבידה ולא אמר סימניה לא יתן לו ”והרמאי אע”פ שאמר סימניה לא יתן לו שנאמר יעד דרוש אחיך אותו עד שתדרוש את אחיך אם רמאי הוא אם אינו רמאי: **גמ’**” אתמר רב יהודה אמר אבידתא מכריז ור”ג אמר גלימא מכריז רב יהודה אמר אבידתא מכריז דאי אמרת גלימא מכריז חיישינן לרמאי ר”ג אמר גלימא מכריז לרמאי לא חיישינן דא”כ אין לדבר סוף תנן אמר את האבידה ולא אמר את סימניה ה”ו לא יתן לו אי אמרת בשלמא אבידתא מכריז הא קמ”ל אע”ג דאמר גלימא כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה אלא אי אמרת גלימא מכריז אמר איהו גלימא ואמר איהו גלימא צריכא למימר כי לא אמר סימנין לא מהדרינן ליה אמר רב ספרא לעולם גלימא מכריז אמר איהו גלימא ואמר איהו סימנין ומאי לא אמר את סימניה ה”ו לא יתן לו: ת”ר בראשונה כל מי שאבדה לו אבידה היה גותן סימנין וגוטלה משרבו הרמאין והתקינו שיהו אומרים לו צא והבא עדים דלאו רמאי את וטול כי הא דאבוה דרב פפא אירכס ליה חמרא ואשכחיה אתא לקמיה דרבה בר רב הונא אמר ליה זיל אייתי סהדי דלאו רמאי את וטול אזל אייתי סהדי אמר להו ידעיתון ביה דרמאי הוא אמרו ליה אין אמר להו אנא רמאה אנא אמרו ליה אנן לאו רמאי את קאמרינן אמר רבה בר רב הונא ”מסתברא לא מייתי איניש חובתא לנפשיה: **מתני’**” ככל דבר שעושה ואוכל יעשה ויאכל ודבר שאין עושה ואוכל ימכר שנאמר ”והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו מה יהא בדמים ר”ט אומר ישתמש בהן לפיכך אם אברו יחייב באחריותן ”**גמ’**” ולעולם אמר רב נחמן ”אמר שמואל עד י”ב חדש תניא נמי הכי לכל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן עד י”ב חדש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן יעגלים וסייחין מטפל בהן שלשה חדשים מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן אווזין ותרנגולין מטפל בהם שלשים יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן אווזין ותרנגולין גסה תניא נמי הכי יתרנגולת ובהמה גסה מטפל בהן שנים עשר חודש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן עגלים וסייחין מטפל בהן ל’ יום מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן קשיא עגלים וסייחין שטיפולו מרובה משכרו מטפל בהן שלשה ימים מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן קשיא ”הא דרעיא דפטומא אווזין ותרנגולין אאווזין ותרנגולין נמי לא קשיא ”הא ברברכי הא בוותרי: ושאינו עושה ואוכל: תנו רבנן והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו שלא יאכיל עגל לעגלים וסיה לסייחין אווזא לאווזין ותרנגול לתרנגולין: מה יהא בדמים רבי טרפון אומר ישתמש וכו’: עד כאן לא פליגי

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

”(אסי לאחלופי צשני. שמא יש שהוא סבור שאמר רגל שני:)
אודיא דדינרי. כלי מלא זהובים: וזו היא ששיניו. במסכת תענית ”(דף יט.)
צחוי המעגל: **לאו וראו אס נמחס אבן טוען.**
אס נכסת צגשמים צגצהו הצשמים למעלה הימנו יש צגשמים יותר מדאי ואחפלה עליהם שילכו: **חיישין לרמאי.**

שמא שמע האודד מתאונן בין סינינו טליתי נאצדה וזה יודע את סימניה וכשישמע את מוֹלָהּ מכריז טלית מנאמתי יקום ויתן סימניה הלכך אצידתא מכריז ואינו נותן לצ לומר טלית זו אצדתי ואלו סימניה: **אין לדבר סוף.** דהשתא נמי מסיק אדעתיה ואמר אס טלית היא שמוצאת אלו סימניה: **אי אמרת צשלמא אצידתא מכריז.** ולא מזכיר שם הספך אצטרין מנא לאשמועינן דאע”ג דאמר האי טלית אצדתי כריך ליתן סימנין: **אמרו ליה אין.** כסבורין שאמר להן ידעיתון ציה דלאו רמאי הוא שכן היה לו לשואלן: **מסתברא.** שזה היה דעתן מתחילה ואין כאן משום מגיד וחוזר ומגיד: **לא מייסי איניש חוצה לנפשיה.** וכשהציאן לצ”ד צטות היה שלא יעידו חוצותו: **מתני’ כל דבר שעושה ואוכל.**

אס אצידה זו דבר שיכולין להאכילו את שכר מעשיו כגון שור וחמור: **יעשה ויאכל.** ולא ימכור אותו המוצא אס שהו צעליו מלדרשו שכל אדם נוח לו צצהמתו שהכירה צו כצר ולימדה לרצונו: **ראה היאך פשינו לו.** שלא תאכילו חלי דמיו שא”כ אין זו השצה: **לפיכך.** מפרש צגממא ”א: **גמ’** ולעולם. וכי עד עולם זקוק זה לטפל צטורח שמירה: **סס דמיהן.** מוכרין ומניה הדמים אכלו: **עגלים וסייחין.** דקין שאין עושין מלאכה: **צרנגולין.** זכרים שאין מטילין צצים: **צרצסה גסה.** שעושה ואוכלת ומטפל צה י”ב חדש דיכול להאכילה דמי צצים: **מטפל.** אנשמיטר”א צלע”ו: **הא דרעיא הא דפטומא.** הא דקמתי שלשה [חדשים] צאצך מרעה וצומן הדשאים שאין טיפולו מרובה והא דקמתי ל’ [יוס] צומן שאין מרעה וצריך לפטמה על אצוקס ממנה צצצית שדמיה יקרים: **רצנרי.** [א] אוכלין הרצה הלכך ג’ ימים דהא אוקימנא צזכרים: **שלא יאכיל עגל לעגלים.** מן העגלים שנמצא”ל לא יאכיל לו דמי עגל: **עד כאן לא פליגי.** לענין להתחייב צאצידתו: אלא

מסורת הש”ס

א) ג”א צר רומאה,
ב) מענים יט., א) [גיר’ י”ף] ולעולם אמר שמואל וגיר’ רל”ש אמר רב יהודה א”ש, ד) רש”י מ”ז,
ה) [לקמן כט.], ו) צס”א: אס מן העגלים מאל, ו) [דף כב. ד”ה צ”ד],

תורה אור השלם

1 ואם לא קרוב אחיך אליך וְלֹא יָדַעְתּוּ וְאֶסְפְּתוּ אֶל תוֹךְ בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד דָּרֹשׁ אֶחָיוֹ אוֹתוֹ וְהִשְׁבֹּתוּ לוֹ: דברים כב ב

הגהות הגר”א

[א] רש”י ד”ה רצנרי כו’. ג”ב אצל רמב”ם פ”י ליהפך וכן ג”י צסס ר”ס:

לעזי רש”י

אנשמיטר”א [אינשמיטר”א]. להתקסס.

מוסף רש”י

ראה היאך תשיבנו לו. שהאז צו השצה, שלא יאכל צציקר כדי דמיו ותחנעס ממנו (ודברים כב ב).

רבינו חננאל (המשיך)

רמא. ופשטינן דלא מיייתי איניש חובה לנפשה כדאבוה דרב פפא. תלמוד ארץ ישראל שמע סימניה בהאי כנישתא ואזל לכנישתא אחריתי יהיב סימניה וזהו רמאי וכן כיצא בו: **מתני’** כל דבר שעושה ואוכל יעשה ואוכל אוקימנא עד י”ב חוש. תניא נמי הכי כל דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן כל י”ב חדש מכאן ואילך שם דמיהן ומניחן עגלים וסייחיים אם יכולין לרעות מטפל בהן ג’ חדשים. אוזין ותרנגולין גדולים מטפל בהן ל’ יום. ותניא אחריתי ותרנגולת כבהמה גסה י”ב חדש וכל דבר שטיפולו מרובה משכרו ג’ ימים. ושאינו עושה ואוכל ימכור שנאמר והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו. שלא יאכיל עגל לעגלים. פ”י לא תמכור עגל היום

רבינו חננאל

הגשמים וכו’. והנה מלך ט”ו ימים היא. ואסיקנא לא שנא מקדש ראשון ולא שנא מקדש שני לא הטרחיה באבידה יותר מוצאי ת”ר משרוב בית המקדש התקינו להיות מכריזין בכנסיות ובתי מדרשות משרבו האנסין שאומרין אבדתא למלאכ התקינו שהא מודיע המוצאה לשכניו ולמיודעיו ודיו. פ”י מוחסס מתוירא. ת”ר אבן הטועין היתה בירושלים כל מי שאבדה לו אבידה נפנה לשם וכו’ פ”י אבן גבוהה היתה בירושלים והיה כל מוצא אבידה עולה עליה ומכריז וזו היא ששיניו בפרק סדר תעניות השני אמר להן חוני המעגל צאו וראו אם נמחת אבן הטועין. אבקש רחמים שיפסקו הגשמים: **מתני’** אמר את האבידה ולא אמר את סימניה. אוקמה רב ספרא אליבא דרב נחמן דאמר גלימא מכריז אכדאמר האבידה וסימניה ומאי לא אמר סימניה דקאמר במתני’ לא אמר סימנין מובהקין דידה. וסוגיין בעינן דיהיב סימנין מובהקין וזהו דאית סהדי דליתיה

(א) אזלי צ”ל צלמנח.

מסורת הש"ם

א) ב"ק נ: לקמן פב. שטעות מד. מדרס לג:
ב) ר"ל כעין ז"ל והכל מיוון אחד. רש"י א) [ב"ב קיד: קמג: ד] ו'וטי' מוס' מנילה כט: ד"ה והלכתא [כ"י],

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה והו וכו' והא דלקמן מוקי רבא קרא דהשב תשיבס:
ב) ד"ה לפיכך וכו' גבי מפקד מעות אלל שולחני דקמינ:

גליון הש"ם

גב' לפיכך דר"ע. כעין זה נדה דף ט ע"א ודף ס ע"ב:

שומר אבדה. הכנס אבידת חכנו לניתו כדמכס (דברים כג) ואספתו אל מוך ביתך (ב"ק נ: ולקמן פב.). כשומר שכר. שכן מלוא (שבועות טז:).

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

אלא. משום שכן שימוש מעות אצל שכן שמירת מלוא דינמא מגו דלא בעי למיתב ריפתא לעניא דהעוסק במלוא פטור מן המלוא לא מחייבין ליה: **כשנסתמש**. לאו דוקא אלא משום שכן שימוש קאמר מפני שמותר להשתמש בהן: **שומר חנם**. ואינו חייב אלא בפשיעה: **כשומר שכר**. וחייב

בגניבה ואצידה דשומר שכר מלוא הוא דהעוסק במלוא פטור מן המלוא:

כולי עלמא לא פליגי **דמחייב**. כדין

שומר שכר: **מאי לפיכך דר"ע**. כיון

דאמר לא ישתמש מהיכא חיסק אדעתין לחיוביה דאזטרין למימר אינו חייב:

מדרבה

רבנן לאשתמושי בגוייהו ויהוה ליה שואל עלייהו ור"ע סבר לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו הלכך לא הוי שואל עלייהו א"ה לפיכך דאמר ר"ע למה לי א"א בשלמא בגניבה ואבידה הוא דפליגי היינו דקתני ר"ע אומר לא ישתמש בהן לפיכך אם אבדו אינו חייב באחריות ס"ד אמינא שומר שכר הוי כדרב יוסף ובגניבה ואבידה מחייב קא משמע לן לפיכך השתא דאמרת לא ישתמש בהן שומר שכר לא הוי ולא מחייב בגניבה ואבידה אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי באונסין דשואל מאי לפיכך דרבי עקיבא הכי מבעי ליה למתנא ר"ע אומר לא ישתמש בהן ואנא ידענא דכיון דלא ישתמש בהן לאו שואל הוי ואינו חייב באחריות? לפיכך דרבי עקיבא למה לי משום לפיכך דרבי טרפון ולפיכך דרבי טרפון למה לי? הכי קאמר כיון דשרו ליה רבנן לאשתמושי בגוייהו כמאן דאישתמש בגוייהו דמי וחייב באחריותן והא אבדו קתני כדרבה

שיבא עמי בשעה שמתעסק בה ללזרכה ואין סברא שיהא שומר שכר בעצור זה כיון דלא שכיח דבשעה שהאצידה צביתו ואינו מתעסק בה פשיטא דאף לרב יוסף אינו פטור מלמיתב רפתא לעני שהרי אדם שלבוש ציצית או שיש לו תפילין צראשו וכו' יפטור מכל המלוא והא דלקמן (דף לא.) מוקי רבא קרא ‏⁠(שם‏) דוהשכ תשיבס לגינתו המשתמרת וקמ"ל דלא צעין דעת בעלים כדמוקי רב יוסף צפס הכונס (ב"ק דף נז. וס) דרבה מוקי לה בשאינה משתמרת שמירה מעולה כמו צביתו ומייתי ראייה מינה דשומר אצידה כשומר חנם הוי אין ראייה דהלכה כרב יוסף דרבה גופיה הדר ביה כשמיך לו רב יוסף דקמ"ל דלא צעין דעת בעלים ומוקי לה בגינתו המשתמרת דהא צקרא שור ושה כמיב ומודה רבה בצעלי חיים דהוי עלייהו שומר שכר דאנקטינהו נגרי צרייתא ופכרופא להציא ראייה לדבריו ולא ידע שינויא דרב יוסף היה תריך לדחוק ולהעמיד בכפותים ועוד דוחק אחר דהוי מוקי קרא לגינתו שאינה משתמרת ואשמועינן קרא דהוי שומר חנם ולרבה אית ליה מסברא דהוי שומר חנם דלא מטי הגאח לידו ועוד ‏⁠(ג"ל‏ דלקמן‏ ה"פ‏ היכי דמי‏ אי‏ דלא מינטרא למר כדאית ליה מפשיעה ולמר כדאית ליה מגניבה ואצידה אמאי פטור ואי דמנטרא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וכו') ושלחי האומנין (לקמן דף פא: וס) דאמר ר"א ישבע שאבד המשכון ויטול מעותיו ר"ע אומר אבד המשכון אבדו מעותיו ומוקי מתני' דהלוהו על המשכון שומר שכר דלא כר"א ומסיק דפליגי בשומר אצידה וקאמר לימא דרב יוסף תנאי היא ופרש"י דרבה ודאי תנאי היא דלא מני סבר כר"ע אס כן משמע דאין הלכה כרבה דהוי כר"א דשמותי הוא וגם דמתניתי' לא אמרנא כוותיה וי"ל דרבה ודאי לאו תנאי היא ואפילו לר"ע משום מלוא לא הוי שומר שכר וטעמא דר"ע דאמר אבדו מעותיו כדשמואל דאפילו בדלא שוי שיעור וזוי אבדו כל מעותיו דהוי כאילו פי' שאס יאבד המשכון שיאבדו מעותיו ור"א לית ליה דשמואל ואפילו שוי שיעור וזוי לא אבדו מעותיו אלא לרב יוסף כי נמי מוקי פלוגמיייהו דשמואל לא קאי ר' אליעזר כוותיה לפי מה שמדמה עתה במסקנא מלוא על המשכון לשומר אצידה שהוא פוטר את המלוא באצידה אלמא לא הוי שומר שכר ומשני דלמי מלתיה דרב יוסף אפי' כר"א ומדע דלא מנינו למימר דרבה לא מני סבר כר"ע דהא בשמעתינ משמע דכולהו סברי דרבה ולר"ע נמי הוי שומר חנם והא דתנן פרק שבוטת דריינין (שבוטות דף מד. וס) המלוא על המשכון ואבד באצידה מה שהמשכון יתר על החוב אליבא דרבה מצביא לן לאוקמה באצדה בפשיעה דלא הוי ביה אלא שומר חנם דמה שנגד החוב מפקיד אפילו לא אבד בפשיעה מטעמא דשמואל ואין זה דוחק דר"י כי בעי גמרא מעיקרא לאוקמה פלוגתא דר"א ור' עקיבא דשמואל או בדר' יאחק ולא היה מדמה לשומר אצידה תריך נמי לאוקמה מתני' דשבוטות דמיחייב לשלם באצדה מה שהמשכון יתר על החוב באצדה בפשיעה דמטעם דשמואל או דר' יאחק אין לחייב המלוא באצידת המשכון אלא צמה שכנגד החוב ואדרבה מפ' האומנין (לקמן דף פב. וס) ‏⁠(שם‏ י"ש להוכיח‏ דהלכה כרבה‏ דאי‏ הלכה כרב יוסף אמאי מוקי גמרא אלא מחורבא מתניתין דלא כר"א לוקמה באין מלוא תריך למשכון דהוי שומר שכר אפי' לר"א ופלוגמיייהו במלוא תריך למשכון אלא ודאי משום דהלכה כרבה ואין הלכה כרב יוסף ולדידיה לא מני לאוקמא מתניתין כר"א ועוד ראייה מפרק המפקיד (לקמן דף מג. וס) דרב נחמן סבר נאנסו לא אלמא ס"ל דבהנאה שמותר להשתמש לא הוי אלא שומר שכר והיינו כרבה דלרב יוסף הוי שואל ואין לומר דהכא דהוי שומר אצידה דכלא היתר תשמיש הוי שומר שכר השתא דשרי ליה לאשתמושי בזה הוי שואל אצל התם דלא מיירי באצידה משום הנאת היתר תשמיש לבד לא הוי אלא שומר שכר לא הוי אלא שמיש לבד לא הוי אלא שומר שכר כרב נחמן א"כ בצביל שיש לו עוד פרוטה דרב יוסף משום שמירת אצידה אין סברא שיהא לו דין שואל דלטו אס מוקיפין שכר לשומר יהיה לו דין שואל ועוד דקי"ל כרבה בר א משדה ענין ומתנא הויכא למימר דוקא צמילי דבבא בתרא כדמפרש בתשבות דרב זמנא דהא אמר פרק מי שאלחו (גיטין דף עד: וסס ד"ה הא) והא קי"ל כרבה ולא קאמר בזה דהוה משמע בזהא ולא צמילי אחרינא כדקאמר על רשב"ג ובפרק מי שהוציאוהו (עירובין דף נב:) בשמעתינ דהחזיק בדרך ממיישבת ההלכה יותר צמה שהלכה כרבה לגבי דרב יוסף כדפי' שם רש"י ובסדר תנאים ואמוראים פוסק דרבה ורב יוסף הלכה כרבה בר משדה ענין ומתנא וכל רבותינו שוין דבשאר דברים סתמא הלכה כרבה אי ליכא הוכחה כרב יוסף: **רַפִּיבְרַךְ** **דרבי טרפון** א"ה אי. בשלמא לרבה דלפיכך דר"ע אשמועינן לאפוקי דרב יוסף מנינו למימר דלפיכך דרבי טרפון משום לפיכך דר"ע אי נמי גס לפיכך דר"ט אתי למידק נמי דדוקא משום דמותר להשתמש חייב אצל אסור להשתמש פטור לאפוקי דרב יוסף אצל לרב יוסף מאי לפיכך וקשה דמאי בעי מאי לפיכך הלא חדש גדול השמיענו דמעיקרא אמרינן דצמה שמותר להשתמש לא הוי אלא שומר שכר ולא כשואל דהא אבדו קתני דמשמע סתם אצידה בלא אונס והשתא מצעי לן למימר דמחמת היתר תשמיש הוי כשואל ואבדו היינו שטבע ספיתנו בים ועוד דבפרק המפקיד (לקמן דף מג. וס) אכטרינ מתני' לאשמועינן דמחמת היתר תשמיש הוי שומר שכר לרב נחמן דאמר נאנסו לא גבי מפקיד מעות אצל ‏⁠(שם‏ חנווני דקתני צרוזים‏ לא‏ ישתמש בהן‏ לפיכך‏ אס‏ אבדו‏ אינו‏ חייב‏ והא‏ מלתא‏ דפשיטא‏ היא‏ דאינו‏ חייב‏ באצידה‏ כיוון‏ דשומר‏ חנם‏ הוא‏ אלא‏ סיפא‏ אזיטריכא‏ ליה‏ לאשמועינן‏ דמותרינ‏ להשתמש‏ בהן‏ לפיכך‏ אס‏ אבדו‏ חייב‏ באחריותן‏ והוי‏ שומר‏ שכר‏ לרב‏ נחמן‏ דאמר‏ נאנסו‏ לא‏ וכיון‏ דאפילו‏ למימיה‏ שומר‏ שכר‏ מחמת‏ היתר‏ תשמיש‏ אכטרינ‏ לאשמועינן‏ כ"ש‏ הכא‏ דאמר‏ דהוי‏ שואל‏ דלאו‏ מלתא‏ דפשיטא‏ הוא‏ דאכטרינ‏ שפיר‏ לאשמועינן‏ אלא‏ י"ל‏ דלאו‏ קושיא‏ הוא‏ אלא‏ פירושא‏ בעלמא‏ הוא‏:

בבא מציעא שני פרק שני

כט.

והוי' שואל ע"ייהו. מימיה דהוה ליה למימר והוה ליה עלייהו ואס נאמר דאס באו בעלים קודם שהוציאם חייב להחזיר אותם מעות עצמם ולא אחרים הוה א"ש דקרי ליה שואל אך אי אפשר לומר כן דבפרק המפקיד (לקמן דף מג.) פריך אי נאנסו חייב מאי אריא הוציא כי לא הוציא נמי

והשתא אי חייב להחזיר הן עצמן כשיצבע הגוזר אס כן לא קנאס השולחני בשלא הוציאם ולא מעל כדאמר פרק השואל (לקמן דף נט.) לא צקע צו לא מעל כיון שהמשאיל יכול לחזור צו וא"כ מאי פריך כי לא הוציא נמי אלא ודאי אפילו אס אותן המעות עדיין צעין אין תריך להחזיר הן עצמן וי"ל דנקט שואל משום דנקט אונסין דכתיב צקרא גבי שואל וגם לפי שמוכרי שומר חנם ושומר שכר. ר"ח וה"ג פסקו דהלכה כרב יוסף מההיא דאין צין המודר (מדרס דף לג:) דקאמר ומחזיר לו אצידתו מד אמר דוקא מדרי למודר אצל מודר למדיר לא משום דקא מתהני פרוטה דרב יוסף וחד אמר פרוטה דרב יוסף לא שכיחא ש"מ דכולהו אית להו דרב יוסף ואין זו ראייה דגס רבה מודה דבשעה שמתעסק באצידה שפטור מלמיתב רפתא לעניים אלא דס"ל דלא שכיחא

דשרי ליה לאישתמושי בדמיא נעשה עליה כשואל וחייב גם על האונסין. ור' עקיבא סבר לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בדמי אבידה הלכך לא הוי עלייהו אלא שומר שכר. ואקשי' עליה אי הכי למה ליה לר' עקיבא למיתנא לפיכך אי אמרת בגניבה ואבידה פליגי ר' טרפון סבר כיון דשרי ליה לאישתמושי בזה הוי ליה כשומר שכר עלייהו וחייב בגניבה ואבידה. ור' עקיבא סבר לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בזה וכשומר חנם הוא עליהו שאם אבדו פטור וכל שכן נאנסו שפטור אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דבוי הכל חייב כי פליגי באונסין לחגי רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן וממילא ידענא דכיון דלא שרי לאישתמושי בזה לא הוי עלייהו אלא כשומר שכר אבל שואל לא הוי עלייהו לפיכך דקתני מאי אתא לאשמועינן ופרקי' ודאי ר' עקיבא לא הוי צריך למיתניה לפיכך מהו אידי דתנא ר' טרפון לפיכך תנא איהו נמי לפיכך ומקשי' תוב לפיכך דר' טרפון נמי למה לי ופרקי' רב יוסף צריכא והכי קתני כיון דשרי ליה רבנן לאישתמושי בזה הוה ליה עלייהו כשואל לפיכך אע"פ שלא נשתמש בהן חייב עליהן כשואל. ומקשי' עליה אי הכי לא הוה תני לפיכך אם אבדו חייב בהן דמשמע שומר שכר הוא חשוב באבידה אלא הוה ליה למיתנא לפיכך אם נאנסו חייב בהן דמשמע דשואל הוי עליהן. ופרקי' רב יוסף היא אבדו דקתני נאנסו הוא. ומקשי' ומי קרי לאבדו נאנסו (הוי) [אין] כדרבה דאמר בפ' הוהב הלכה שומר חנם אין נשבע וכו' נגובו בלסטין מוויין אבדו שטבעה ספיתו בים:

ציוריות

עין משפט ונר מצוה

קבב א מיי פ"ג מהלכות גזילה ואצידה הלכה י סמג עשין עד נוש"ע ח"מ סי' רסו
קבב טז:
קבב ב ב מיי שם הל' י סמג שם נוש"ע ח"מ שם עקיף כה:

קבב ב ב מיי שם הל' י סמג שם נוש"ע ח"מ שם עקיף כה:

ריבוי חגגאל

ותאכיל לנשארים דקא מיכליא אלא מכור הכל:
מה יהיה בדמים ר' טרפון אומר ישתמש בהן לפיכך אם אבדו חייבי באחריותן ורבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן וכו' עד כאן לא פליגי אלא בנשתמש בהן אבל אם לא נשתמש בהן רבוי הכל פטור. לימא תהוי תיובתא דרב יוסף דאיתמר בפ' הוכנס צאן לדיר שומר אבידה רבה אמר כשומר חנם ונשבע על הכל. רב יוסף אמר כשומר שכר שנשבע על האונסין ומשלם הגניבה ואבידה. ודחי רב יוסף בגניבה ואבידה כולי עלמא לא פליגי דחייבי כשומר שכר כי פליגי באונסין ר' טרפון סבר אע"ג דבאבידה עצמה הוה ליי שומר שכר כיון דשרי ליה לאישתמושי בדמיא נעשה עליה כשואל וחייב גם על האונסין. ור' עקיבא סבר לא שרו ליה רבנן לאשתמושי בדמי אבידה הלכך לא הוי עלייהו אלא שומר שכר. ואקשי' עליה אי הכי למה ליה לר' עקיבא למיתנא לפיכך אי אמרת בגניבה ואבידה פליגי ר' טרפון סבר כיון דשרי ליה לאישתמושי בזה הוי ליה כשומר שכר עלייהו וחייב בגניבה ואבידה. ור' עקיבא סבר לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בזה וכשומר חנם הוא עליהו שאם אבדו פטור וכל שכן נאנסו שפטור אלא אי אמרת בגניבה ואבידה דבוי הכל חייב כי פליגי באונסין לחגי רבי עקיבא אומר לא ישתמש בהן וממילא ידענא דכיון דלא שרי לאישתמושי בזה לא הוי עלייהו אלא כשומר שכר אבל שואל לא הוי עלייהו לפיכך דקתני מאי אתא לאשמועינן ופרקי' ודאי ר' עקיבא לא הוי צריך למיתניה לפיכך מהו אידי דתנא ר' טרפון לפיכך תנא איהו נמי לפיכך ומקשי' תוב לפיכך דר' טרפון נמי למה לי ופרקי' רב יוסף צריכא והכי קתני כיון דשרי ליה רבנן לאישתמושי בזה הוה ליה עלייהו כשואל לפיכך אע"פ שלא נשתמש בהן חייב עליהן כשואל. ומקשי' עליה אי הכי לא הוה תני לפיכך אם אבדו חייב בהן דמשמע שומר שכר הוא חשוב באבידה אלא הוה ליה למיתנא לפיכך אם נאנסו חייב בהן דמשמע דשואל הוי עליהן. ופרקי' רב יוסף היא אבדו דקתני נאנסו הוא. ומקשי' ומי קרי לאבדו נאנסו (הוי) [אין] כדרבה דאמר בפ' הוהב הלכה שומר חנם אין נשבע וכו' נגובו בלסטין מוויין אבדו שטבעה ספיתו בים:

עין משפט
גור מצוה

כמו:

דריכה. בפרק הזהב (לקמן דף נח.) גבי בני העיר ששלחו את שקליהן: **נדמי אצידה**. שמכרה לאחר שנטפל זה כמו שאמרו חכמים: **אצל מעות אצידה**. כגון שמאל מעות זכים או שלש מטבעות עשוין כמגדלין: **בתנאי' אחס לשלשים יום**. שמתעפשין כששוהים מלפותחן וכל ספרים שלהן היו עשוין ^(א) בגליון: **גוללן**. מתחילתן לסופן שיכנס בהן האויר: **בסחלה**. מה שלא למד מפני שזריך להשהותו לפניו: **ולא יקרא אחר עמו**. לפי שזה מושך אללו וזה מושך אללו ונקרע: **שועסה ללרכה**. לשלוט בה אויר שלא תכלה ולא תאכלנה עש: **ללרכן**. שמתעפשים בקרקע

שזריך לתתן בקרקע כדאמרין לקמן^(י) שזו היא שמירתן ולפיכך משתמש בהם לפרקים: **אכל לא לשחקן**. לא ישתמש בהן זמן ארוך שישחקן אחי"ר בלע"ז: **לא יגע בןן**. זהב אינו מתעפש בדרך וחזוכים שמא ישביר: **שאיין דרכו ליעול**. דבר שגנאי הוא לו שאדם חשוב הוא ואין דרכו ליעול קופה שלו להכניסה מן החוץ לבית שמור לא יעול ופטור מהשבת אצידה דילפינן מוהתעלמות: **גב' ני בר חנו**. בצית פלוני העושה תפילין מזויין לימכר ויחזור ויקנה מן הדמים: **גוללו**. בכל שנים עשר חדש פעם אחת: **אס בשצילו פסחו**. כולה מפרש לקמיה:

קבב ז ח מיי פ"ג שם פ"ג ה' יד סמנ שם טושי"ע ח"מ י"ח רסן סקיף כח [נר אלכס כחן ונהלכות תפילין דף עה].

קל ט מיי פ"א מהל' שכיחות הלכה ד טושי"ע ח"מ ס' שמנ: קלא י מיי פ"ו מהל' שאלה ופקדון הל' ד ופי"ג מהלכות אגדה הלכה יג סמנ עשין עד פח טושי"ע ח"מ ס' רנצ סקיף כ:

קלב ב מיי פ"א מהל' שכיחות הלכה ד סמנ עשין עד טושי"ע ח"מ ס' שמנ: קלג ל מיי שם סמנ שם טושי"ע ח"מ ס' שז סקיף ד:

קלה ג מיי פ"ו מהל' גולה ואגדה הלכה יא ופי"ו מהלכות שאלה ופקדון הל' ד סמנ עשין עד טושי"ע ח"מ ס' רסן סקיף יח ופי' רנצ סקיף כ:

קלז נ מיי פ"ו מהל' גולה ואגדה הלכה יא ופי"ו מהלכות שאלה ופקדון הל' ד סמנ עשין עד טושי"ע ח"מ ס' רסן סקיף יח ופי' רנצ סקיף כ:

לעזי רש"י

אחי"ר ואשי"ר^(י). שחוק (כאן כלי בית של מחבת).

רבינו חננאל

אמר ר' יהודה אמר שמואל הלכה כר"ט והני מילי דמי אבידה כגון שצא אבידה ומטפל בה הזמן שאמרו חכמים ואחר כך מכירה בב"ד הוואל וטרח בה שרו ליה לאישתמושי בהו והשכר לעצמו אבל מצא צורו ובתוכו מעות לא שרו ליה לאישתמושי בהו וכן וזוי דיתמי דהוו מופקדין גביה לא שרו ליה רבנן לאישתמושי בהו מההוא מעשה דרחבה דפריש בשמעתא דא וכובר פירשנוהו בפ' הכונס צאן לדירי ביאור יפה וכי כרב יוסף קיימא לן בהא דאמר שומר אבידה כשומר שכר הוא: **בתנאי'** מצא ספרים קורא בהן אחד לל' יום וכו'. אמר שמואל המוצא תפילין שם דמיהן ומניחן מאי טעמא דהא בבי בר חבו שכיחי תפילין ואם בעינא ובני ויהבי ליה אבל

ספרים גוללן ומניחן אצלו עד שיבא בעליהן ויחגו סימנים ויקחום. ת"ר השואל ספר תורה מחבירו לא ישאילנו לאחרים. ומקשי' מאי אריא ספר תורה אפי' כל מילי נמי דהא אמר ר' שמעון בר לקיש פרק כל גט שנכתב הלכה ואם אמר לו טול לי ממנה חפץ פלוני לא ישלחנו ביד אחר כאן שנה דאין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר רשאי להשכיר כיון דכל מתניתא

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

דריכה. בפרק הזהב (לקמן דף נח.) גבי בני העיר ששלחו את שקליהן: **נדמי אצידה**. שמכרה לאחר שנטפל זה כמו שאמרו חכמים: **אצל מעות אצידה**. כגון שמאל מעות זכים או שלש מטבעות עשוין כמגדלין: **בתנאי' אחס לשלשים יום**. שמתעפשין כששוהים מלפותחן וכל ספרים שלהן היו עשוין ^(א) בגליון: **גוללן**. מתחילתן לסופן שיכנס בהן האויר: **בסחלה**. מה שלא למד מפני שזריך להשהותו לפניו: **ולא יקרא אחר עמו**. לפי שזה מושך אללו וזה מושך אללו ונקרע: **שועסה ללרכה**. לשלוט בה אויר שלא תכלה ולא תאכלנה עש: **ללרכן**. שמתעפשים בקרקע שזריך לתתן בקרקע כדאמרין לקמן^(י) שזו היא שמירתן ולפיכך משתמש בהם לפרקים: **אכל לא לשחקן**. לא ישתמש בהן זמן ארוך שישחקן אחי"ר בלע"ז: **לא יגע בןן**. זהב אינו מתעפש בדרך וחזוכים שמא ישביר: **שאיין דרכו ליעול**. דבר שגנאי הוא לו שאדם חשוב הוא ואין דרכו ליעול קופה שלו להכניסה מן החוץ לבית שמור לא יעול ופטור מהשבת אצידה דילפינן מוהתעלמות: **גב' ני בר חנו**. בצית פלוני העושה תפילין מזויין לימכר ויחזור ויקנה מן הדמים: **גוללו**. בכל שנים עשר חדש פעם אחת: **אס בשצילו פסחו**. כולה מפרש לקמיה:

מאי אריא ספר. שהוא נוח להסתקלקל בטשטוש וקריעה: **כחן שנה רבי**. במסקת גיטין (דף כט.) תנן השולח גט בדרך ישראל הרי זה משלחו ביד אחר ואם אמר לו טול חפץ פלוני הימנה לא ישלחנו ביד אחר שאין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר ולאמר ר"ל עלה כחן שנה רבי במשנה זו למדנו רבי שקתם המשניות אין השואל כו' דבכולהו שייך למימר אין רצונו שיהא פקדונו ביד אחר: **מאי עבידסיה גביה**. קס"ד ללזכרו קאמר ולא ללזרך ספר תורה דהא ללזרך ספר תורה תנא ליה גוללו כל שנים עשר חדש להכי פריכין מאי עבידמיה דהאי גבי ספר תורה לקרות זו ללזרך עמנו: **אס כשהוא גוללו**. להנחת ס"ת פתחו וקרא זו מותר: **חדש שלשים יום**. לנזף (יחזקין פ"ג, צריך.

אימא אחד זה ואחד זה שלשים יום. ומתנאי' נמי דקמני קורא בהן אחת לשלשים יום ולא מפליג בין ישן למדש ר"א בן יעקב היא: **צענין אחד**. [א] בפרשה אחת אין קורין: **בשני עניינים**. זה דקף זה וזה דקף זה קורין בלח אמי לשמוטי שמדדי: **מי שיש לו גרדי אומן צציתו**. שילכו לו טלימות חדשות תמיד: **יעבר כסומו בכל יום**. ולמדנו דרך ארץ דניעור קשה לה: **בחד**. באדם אחד אין ניעורו קורעה: שנים האוחזין בשני ראשים ומנערין ממתחין אותה יותר מדלי וקשה לה: **דעמרה**. [ב] קשה לה שנמתחת ונקרעת: **כסא דחרשין**. נוח לשמות כוס של מכשפות מכוס של מים פושרין. ואידי דלייירי במילי דרבי יוחנן בהלכות דרך ארץ נקט הני שמעתא: **לויז**. רומח: **ציציא**. כל דבר שנותנין לתוך המשקה או עשצים או תכלין או עקרי בשמים קרי **ציציא**: **ורוצה לאצדק**. ללמדנו בא שלא ירגיל אדם צדק שהעושה

דנפיס ס"ת אצל חבירו דינו כיון המוצא ^(א) מנערה אחד לל' יום. וסוגיא לערה במאני דיתנאי קשי להו ובמאני דעמרא בתרי אינשי או בחוטרא או בכל יומא קשי להו. אבל חז גברא ביומא חזא לל' יום מעלי להו. אמר ר' יוחנן כסא דחרשין ולא כסא דפושרין פי' נוח לו לאדם לשמות כוס ביש בו מיני כשפניות כדמתרגמינן מכשפה חרשא מלשותת כוס מים פושרין

מסורת הש"ס

(א) לקמן מג. נח.
(ב) שבושת ל: [ג. א] ומסכת סופרים פ"ה הל' טו.,
(ד) גיטין כט.,
(ה) [פסחים ד: בסויות יח: נח.],
(ו) חולין פד: [ז. א] [סס.],
(ח) נגיד פסחן כ"ל,
(ט) [דף מב.],
(י) [למקנ ל.],
(יא) שייך לדף ל.],
(יב) [וע' מוס' שבת כ: ד"ה חנו].

הגהות הב"ח

(א) נב' בי רחבה הוא להו הנהו וכו' אתר לקמיה דרבי יוסף אמרו ליה וכו' אמר להו הכי אמר וכו' דאשרי לבי כ"ל ויצי' ופאשריי גורם ביד כתפא ה"ל הנהו וזוי דתמי תתפא הכל גשון יחד:
(ב) רש"י ד"ה אחת וכו' היו עשוין בגלילה הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה צענין אחד כו. כיצ וכן פי' הרא"ש אצל הרמב"ם פי' להפך:
[ב] שם ד"ה דעמרה קשה כו. כיצ אצל ר"ף ורמב"ם ועפ"י פי' להפך:

מוסף רש"י

שאיין דרכו ליעול. אס היה שלח הרי זה לא יטול. אינו מוחרש עליו בלא מכל להטעם שנאמר והתעלמת. עשמים שאלה מתפלס (שבועות ל.). בר הבב. מוכר תפילין הוא (מגילה יח.). נחא ליה לאינש דתייעבד מצוה בממוניה. שאין חקר ביה כלס (בבבורת נח. מכת"י.). כסא דחרשין ולא כסא דפושרין. טוב לשמות כוס של מכשפות ולא לשמות כוס של מים פושרין. שרעים הם לנזף (יחזקין פ"ג, צריך. הרמית (שם). ציציתא. שרשי עשבים ופתלן (שם). מי שהניח לו אביו מעות. כלומר מי שלא טרח בממון וקל בעיניו לאצדק, וכו' איצדק (שם). ילבש בגדי פשתן. שכן יקרים ולפי דרכינו למדנו שהעושה אלה מאכד ממון ויזהר אדם ממש (שם). בכתנא דרמינא. יקב היה (שם).

רבינו חננאל (המשך)

דשנאה ר' חייא אמרי ר' לא שנאה ר' חייא מנין ליה וזו שנויה במשנת ר' חייא ור' הושעיה הכי ^(ב) אין השואל רשאי להשאיל ולא השוכר להשכיר ולא השואל רשאי להשכיר ולא השוכר רשאי להשאיל ולא זה המופקדין אצלו רשאי להפקיד אצל אחר אלא אם נתנו בעלים דשות לפיכך הוצרך ריש לקיש לפרש שגם זה שנאה ר' ואסקוה ואפי' ספר תורה דמצוה הוא לא ישאיל. ^(ג) פותחו וקורא בו כדי לעזור אבל לא ילמד בו. וכן המפקיד

בתרי

^[1] והוא בתוספתא למסילתין כרפ"ג.
(ג) נראה דדיבור הזה שייך אמר דיבור וכן המפקיד ס"ת וקלי המפקיד ס"ת ודו"ק.
(ד) נראה דל"ל [מלא כסות].